
PROGRAMA
pentru susținerea examenului de acordare a
Definitivării în învățământ și a Gradului didactic II
RELIGIE ORTODOXĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă se adresează cadrelor didactice care se prezintă la examenele de *definitivare în învățământ* și pentru obținerea *gradului didactic II*¹. Programă constituie un răspuns la noul context al formării pentru profesia didactică, dar și la schimbările recente din curriculum-ul școlar. Plecând de la specificul disciplinei Religie, precum și de la influența acesteia asupra dezvoltării personalității elevului, structura și conținutul noii *Programe* sunt elaborate în concordanță cu noua abordare curriculară a proiectării și a realizării activităților didactice, specifice disciplinei.

Pregătirea profesorilor pentru susținerea examenelor de definitivare în învățământ și pentru obținerea gradului didactic II își propune să ofere profesorilor de religie ocazii pentru:

- a-și actualiza cunoștințele din domeniul *religiei* și al *didacticii religiei*
- a reflecta asupra rolului *Religiei* și al obiectelor de studiu din aria curriculară *Om și societate* la nivelul sistemului educațional, sugerând moduri în care pot fi aduse în curriculum probleme cu care se confruntă atât societatea contemporană cât și Biserica
- a reflecta critic asupra finalităților religiei ca disciplină de studiu
- a demonstra competențe în câteva domenii ale profesiei: *proiectarea și realizarea unităților și a secvențelor didactice, motivarea elevilor și realizarea unui management eficient al clasei, selectarea și folosirea adecvată a resurselor didactice, contextualizarea strategiilor de evaluare moderne la specificul disciplinei religie, progresul, performanța etc.*
- a demonstra competențe în domeniul ultimelor cercetări teologice, precum și *utilizarea adecvată a conceptelor, a metodologiei specifice și selectarea critică a informațiilor de factură teologică.*

Competențe vizate

- cunoașterea de către profesor a adevărilor fundamentale de credință, și a elementelor de didactica religiei;
- cunoașterea și utilizarea competentă a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale elevilor;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la

---

¹ Prezenta programă a fost elaborată de către un colectiv de cadre didactice din învățământul universitar și preuniversitar, fiind analizată, într-o consfătuire specială, la Sectorul Învățământ al Patriarhiei Ortodoxe Române. Colectivul de elaborare al acestei programe a fost coordonat de către Conf. univ. dr. Vasile Timiș, Inspector General - MECT

- conținuturi, precum și capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- însușirea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei religie;
- realizarea unor conexiuni inter și transdisciplinare;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne.

În realizarea *Programei* s-a avut în vedere necesitatea ca profesorii de religie să aprofundeze conținuturile tematice ale *Programei școlare* în vigoare, precum și strategiile didactice moderne aplicabile în cadrul desfășurării educației religioase.

Domenii de competență

1. Competențe în domeniul de specialitate

1.1. Documentare în domeniul religiei și al științelor conexe

- identificarea surselor teologice specifice temei predate;
- alcătuirea unei bibliografii tematice;
- identificarea monumentelor religioase, a bisericilor (mănăstirilor), a muzeelor și arhivelor semnificative pentru regiunea unde își desfășoară activitatea.

1.2. Utilizarea metodologiei cercetării științifice și pedagogice

- definirea și comentarea conceptelor și a categoriilor utilizate în cadrul cercetărilor pedagogice și teologice;
- utilizarea metodei comparative în analiza unor situații și fenomene religioase;
- analiza critică a surselor de documentare.

1.3. Redactarea lucrărilor științifice

- identificarea problemelor-cheie în analiza unui fenomen religios;
- raportarea critică la literatura de specialitate referitoare la subiectul studiat;
- selecția faptelor relevante și includerea lor într-o analiză coerentă;
- formularea interogațiilor în raport cu sursele și cu obiectivele cercetării;
- formularea concluziilor.

2. Competențe didactice generale

2.1. Analizarea programelor școlare de religie în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic;

2.2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev, pe formarea complexă a personalității și caracterului acestuia;

2.3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice religiei.

3. Valori și atitudini

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul disciplinei și al didacticii disciplinei;
- Deschidere către experimentarea unor metode noi de predare - învățare - evaluare;

- Adaptarea activităților didactice la nevoile și interesele elevilor;
- Valorificarea potențialului educativ al conținuturilor informaționale;
- Formarea capacităților reflexive de autocunoaștere și autoevaluare;
- Promovarea unui parteneriat educațional *Școală - Comunitate locală - Biserică*;
- Integrarea valorilor specifice Ortodoxiei în contextul valorilor cultural - educative europene.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: *Dogmatică, Teologie Biblică, Morală și Spiritualitate Creștină, Istorie Bisericească Universală, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Liturgică, Misiune Creștină și Catehetică*, precum și din domeniul *Didacticii Religiei*.

EXAMENUL DE ACORDARE A DEFINITIVĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

RELIGIE ORTODOXĂ

TEME PENTRU STUDIUL INDIVIDUAL, CURSURI, SEMINARII ȘI APLICAȚII

I. DIDACTICA RELIGIEI

II. CONȚINUTURI DE SPECIALITATE

1. Dogmatică
2. Teologie Biblică
3. Morală și Spiritualitate Creștină
4. Istorie Bisericească Universală
5. Istoria Bisericii Ortodoxe Române
6. Liturgică
7. Misiune Creștină și Catehetică

III. BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

I. DIDACTICA RELIGIEI

I Religia ca disciplină de învățământ

1. Educația religioasă și finalitățile acesteia
2. Locul și rolul disciplinei religie la nivelul învățământului preuniversitar
3. Baza legislativă a predării religiei în școală
4. Programa școlară: structură și importanță
5. Manualele școlare.

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic

III. Forme de organizare a educației religioase

1. Lecția de religie; Tipuri de lecție
2. Proiectarea calendaristică și proiectarea lecției de religie. Etapele proiectării. Obiectivele operaționale și contextualizarea lor
3. Forme de activitate extrașcolare specifice educației moral-religioase a elevilor și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.

IV. Metode de învățământ:

1. Metode de comunicare orală: metode expositive (povestirea; descrierea; explicația) și interogative (conversația);
2. Metode de comunicare scrisă (compunerea; referatul; eseul)

V. Mijloace de învățământ: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio-vizuale, calculatorul etc.

VI. Evaluarea - factor de optimizare a educației religioase

1. Definierea și rolul evaluării
2. Principiile, obiectivele și funcțiile evaluării
3. Strategii și procedee de realizare a evaluării la disciplina religie
4. Metode și instrumente complementare de evaluare specifice religiei

VII. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană. Consilierea și îndrumarea duhovnicească în cadrul educației religioase.

BIBLIOGRAFIE

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
2. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999
3. GORDON, Vasile, *Învățământul religios românesc la cumpăna dintre milenii. Repere ale unui scurt excurs istorico-pedagogic*, Ortodoxia, nr. 3-4, 2000
4. ȘEBU, Sebastian, OPRIȘ Dorin, OPRIȘ Monica, *Metodica predării religiei*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2000
5. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. BANCILĂ, Vasile, *Inițierea religioasă a copilului*, Editura Anastasia, 1996
2. TIMIȘ Vasile, *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
3. ERDEI, Miron, *Preocupări privind predarea Religiei în școală*, în Revista Teologică, Sibiu, Nr.2-3/1998
4. MAICA MAGDALENA, *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor de azi*, Deisis, Sibiu, 2000
5. *Programă analitică ajutătoare pentru orele de religie creștină ortodoxă, clasele I – XII*, traducere și adaptare de Arhim. Bartolomeu Anania, editura Arhidiecezană, Cluj Napoca, 1996
6. *Programele școlare în vigoare*. Se pot consulta la adresa <http://www.edu.ro>
7. *Ghid de proiectare didactică. Religie creștin – ortodoxă*, Vol. I-III, Ed. Sfântul Mina, Iași, 2002-2004

II. CONȚINUTURI DE SPECIALITATE

1. DOGMATICĂ

I. Revelația dumnezeiască

1. Revelația naturală și supranaturală;
2. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție - căi de transmitere a Revelației (* fără deosebiri interconfesionale);

II. Dumnezeu Creatorul

1. Crearea lumii nevăzute
2. Crearea lumii văzute
3. Omul, chip și asemănare a lui Dumnezeu

III. Dogma Sfintei Treimi

1. Persoanele Sfintei Treimi: însușiri specifice și distincții

IV. Dumnezeu Proniatorul: definirea și aspectele providenței divine

V. Dumnezeu Mântuitorul

1. Dumnezeirea și umanitatea Mântuitorului Iisus Hristos
2. Întreita slujire a Mântuitorului Iisus Hristos

VI. Dumnezeu Sfințitorul

1. Persoana și lucrarea Duhului Sfânt
2. Sfânta Biserică: întemeiere și însușiri

VII. Dumnezeu Judecătorul

1. Învățătura creștină despre moarte, judecată și viața după moarte

* Pentru fiecare temă tratată este necesară argumentarea scripturistică și patristică.

BIBLIOGRAFIE

1. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Teoctist, cu aprobarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București, 1990
2. CHIȚESCU, N., TODORAN, I., PETREUȚĂ, I., *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. I-II, Renașterea, Cluj Napoca, 2005
3. *** *Credința Ortodoxă*, tipărită cu binecuvântarea Î.P.S. Dr. DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Trinitas, Iasi, 2007

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. BRIA, Ioan, *Tratat de Teologie dogmatică și ecumenică*, Editura România creștină, București, 1999
2. P.S. Dr. IRINEU SLĂTINEANUL, *Iisus Hristos sau Logosul înomenit*, România creștină, București, 2000
3. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I - III, București, 1978 și edițiile ulterioare
4. EVDOCHIMOV, Paul, *Ortodoxia*, EIBMBOR, București, 1997
5. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, trad. de prof. dr. Ioan ICĂ, Deisis, Sibiu, 1999

2. TEOLOGIE BIBLICĂ

A. Vechiul Testament

1. Pentateuhul - structură și prezentare generală
2. Persoana Mântuitorului Iisus Hristos după profețiile mesianice
3. Date geografice privind Țara Sfântă

B. Noul Testament

1. Sfintele Evanghelii și Faptele Apostolilor – prezentare generală (autori și destinatari)
2. Primele comunități creștine după Faptele Apostolilor;
3. Pildele Mântuitorului Iisus Hristos și exegeza lor: pilda semănătorului, pilda vameșului și fariseului, pilda fiului risipitor, pilda talanților, pilda samarineanului milostiv

BIBLIOGRAFIE

1. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București 1990
2. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de *Bartolomeu Valeriu Anania*, sprijinit pe numeroase alte osteneli, EIBMBOR, București 2001
3. PRELIPCEAN, Vladimir, NEAGA, N., BARNA, Gh., CHIALDA, M., *Studiul Vechiului Testament*, ediția a III-a, îngrijită de Pr.conf. univ. dr. Ioan CHIRILĂ, Renașterea, Cluj Napoca, 2003
4. CORNIȚESCU, Emilian, ABRUDAN, Dumitru, *Arheologia biblică*, EIBMBOR, București, 1996
5. NICOLAESCU, N.; MARCU, G.; VLAD, Ș.; MUNTEANU, L.G., *Studiul Noului Testament*, EIBMBOR, București, 1983
6. MIHOC, Vasile, MIHOC, Daniel, MIHOC, Ioan, *Introducere în Studiul Noului Testament*, Teofania, Sibiu, 2001

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. PREDA CONSTANTIN, *Credința și viața Bisericii primare - o analiză a Faptelor Apostolilor*, EIBMBOR, București, 2002
2. IEREMIAS Ioachim, *Parabolele lui Iisus*, trad. din limba engleză de P.S. Calinic Dumitriu, Pr. prof. dr. Vasile Mihoc și Dr. Ștefan Matei, Anastasia, București, 2000
3. MIHOC, Vasile, *Predici exegetice la duminicile de peste an*, Teofania, Sibiu, 2001
4. SEMEN, Petre, MELNICIUC-PUICĂ, Ilie, *Așteptând mântuirea*, Trinitas, Iași, 1999

3. MORALĂ ȘI SPIRITUALITATE CREȘTINĂ

I. Legea morală a Vechiului Testament

1. Decalogul: structură și interpretare

II. Legea morală a Noului Testament

1. Predica de pe Munte și tâlcuirea ei: Fericirile, raportul între Legea Veche și Noua Lege, despre milostenie, despre rugăciune, despre post, despre judecata semenilor

III. Virtuțile teologice - credința, nădejdea, dragostea

IV. Familia creștină și provocările societății contemporane

V. Responsabilitatea creștinului față de el însuși, față de semeni și creație

BIBLIOGRAFIE

1. P.F. Dr. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Comori ale Ortodoxiei*, Trinitas, Iași, 2007

2. BRECK, John, *Darul sacru al vieții*, Patmos, Alba Iulia, 2001
3. MLADIN N., BUCEVSCHI, O., *Teologie morală ortodoxă*, vol. I - II, Reîntregirea, Alba Iulia, 2003

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. BARTOLOMEU I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol, *Biserica și problemele lumii de azi. Vocația universală a Ortodoxiei*, Trinitas, Iași, 1997
2. RĂDUCĂ, Vasile, *Căsătoria, taină a comuniunii și desăvârșirii persoanei*, în ST, nr. 3-4/ 1992
3. MOLDOVAN, Ilie, *Iubirea – Taina căsătoriei*, Alba Iulia, 1996
4. RESCEANU, Ștefan, *Atitudinea Bisericii față de avort, divorț, abandonul de copii, droguri etc.* în vol. colectiv *Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001
5. MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină. Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și bioetice*, Editura Bizantină, București, 2006

4. ISTORIA BISERICESCĂ UNIVERSALĂ

- I. Întemeierea Bisericii și răspândirea Creștinismului prin predica Sfinților Apostoli
- II. Primele doua Sinoade ecumenice
- III. Schisma de la 1054
  1. Cauzele politice și religioase; 2. Desfășurarea evenimentelor; 3. Consecințele
- IV. Reforma protestantă
  1. Cauzele reformei; 2. Reformatorii: Martin Luther și J. Calvin; 3. Urmările reformei
- V. Ortodoxia azi. Relațiile interortodoxe și dialogurile ecumenice

BIBLIOGRAFIE

1. RĂMUREANU, I, BODOGAE, T., ȘESAN, M., *Istoria bisericească universală*, vol. I, ed. III, EIBMBOR, București, 1987, vol. II, EIBMBOR, București, 1993
2. CHIFĂR, Nicolae, *Istoria Creștinismului*, vol. I-IV, Trinitas, Iași, 2001-2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. ICĂ, Ioan jr., "950 de ani de la Marea Schismă: interpretări și documente", în *Revista Teologică*, nr. 3 – 4, Sibiu, 2004
2. BENGA, Daniel, *Mari reformatori luterani și Biserica Ortodoxă*, Sophia, București, 2003
3. Colectiv de autori, *Schisma din anul 1054. Considerații eclesiologice, istorice și ecumenice*, în *Teologia*, Revista Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, nr. 3/2004
4. GABOR, Adrian, *Biserica și Statul în primele patru secole*, Sophia, București, 2003
5. MORARU, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Dialog teologic și ecumenic*, vol. III, tom. 2, EIBMBOR, București, 2006
6. LEB, Ioan Vasile, *Biserica în acțiune*, Limes, Cluj Napoca, 2001
7. DAVID, Petru I., *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Gnosis, București, 1998

5. ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

I. Începuturile vieții creștine pe teritoriul țării noastre: dovezi arheologice, lingvistice, martiri. Primele forme de organizare bisericească: Episcopia Tomisului

II. Întemeierea mitropoliilor din Țara Românească și Moldova

1. Contextul politic al întemeierii mitropoliilor
2. Activitatea Mitropoliților Iachint de Vicina și Iosif Mușat

III. Contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea culturii și apărarea identității naționale: Sfinții mitropoliți: Varlaam și Antim Ivireanul. Mitropolitul Andrei Șaguna

IV. Biserica Ortodoxă Română între anii 1945 – 1989

1. Ierarhi și preoți în închisorile comuniste
2. Activitatea culturală

V. Biserica Ortodoxă Română azi.

1. Învățământul teologic / Religia în școală / Presa bisericească
2. Activitatea social – filantropică

BIBLIOGRAFIE

1. PĂCURARIU, pr. prof. dr. Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, EIBMBOR, vol. I-III, București 1991, 1994, 1997 și ediția revizuită, vol. I-II, Trinitas, Iași, 2004-2006
2. MORARU, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, tom. 1, EIBMBOR, București, 2006
3. <http://www.patriarhia.ro/>

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. *** *Biserica în misiune*, volum tipărit cu binecuvântarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București, 2005
2. *** *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, vol. tipărit cu binecuvântarea PF Teoctist, a ÎPS Ioan Robu și a ES dr. Cristoph Klein, EIBMBOR, București, 2007
3. *** *Mărturisitori după gratii. Slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste*, Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1996
4. *** *Învățământul religios și teologic în România*, volum editat de Ministerul Culturii și Cultelor, Technomedia, Sibiu, 2006
5. POPESCU Emilian, *Izvoarele apostolice ale Creștinismului românesc. Sfântul Apostol Andrei*, în ST, nr. 1-3/1994
6. Idem, *Creștinismul timpuriu pe teritoriul României. 1. Originile. 2. Bizanțul sau Roma?*, în vol. *Priveghind și lucrând pentru mântuire*, Trinitas, Iași, 2000
7. GABOR, Adrian, *Biserica Ortodoxă Română și regimul comunist (1945 – 1964) – O imagine a relațiilor Stat - Biserică*, <http://www.ftob.ro>

6. LITURGICĂ

I. Sfânta Liturghie : prezentare istorică și rânduială

II. Sfintele Taine : instituirea și importanța lor în viața creștină

III. Ierurgiile în viața credincioșilor

3. Ierurgii legate de viață
4. Ierurgii legate de moarte

BIBLIOGRAFIE

1. BRANIȘTE, Ene, *Liturgica specială*, EIBMBOR, București, 1980
2. Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, *Tainele de inițiere creștină*, Trinitas, Iași, 2002
3. NECULA, Nicolae, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol.I, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, vol.II-III, EIBMBOR, București, 2001- 2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. SCHMEMANN, Al., *Euharistia – Taina Împărăției*, Anastasia, 2003
2. ANAGNOSTOPOULOS, Pr. Stefanos, *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*, Ed. Bizantină, 2003

7. MISIUNE CREȘTINĂ ȘI CATEHETICĂ

I. Mântuitorul Iisus Hristos – Catehet și Pedagog Desăvârșit

II. Scopuri și obiective în cadrul catehezei și a educației religioase - morale

III. Rolul profesorului de religie în păstrarea, transmiterea și apărarea dreptei credințe

IV. Participarea tinerilor la viața liturgică și la activitățile catehetice. Valențele educative ale cultului divin

V. Implicațiile pastoral-misionare și educative ale colaborării profesorului de religie cu preotul paroh

VI. Ora de Religie - mijloc de cunoaștere a tainelor credinței

VII. Implicațiile educației religioase asupra modelării caracterului și personalității tinerilor

BIBLIOGRAFIE

1. Î.P.S. Dr. DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Dăruire și dăinuire. Raze și chipuri de lumină în istoria și spiritualitatea românilor*, ediția a II-a, Trinitas, Iași, 2005
2. CĂLUGĂR, Dumitru, *Catehetica*, Renașterea, Cluj Napoca, 2007
3. GORDON, Vasile, *Biserica și Școala*. Christiana, București, 2003
4. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe ecclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
5. BEL, Valer, *Misiune, parohie, pastorație. Coordonate pentru o strategie misionară*, Renașterea, Cluj Napoca, 2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. CLEMENT ALEXANDRINUL, *Pedagogul*, în colecția *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 5, traducere, introducere și note de Pr. prof. dr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1982

2. IRINEU, Episcop de Ekaterinburg și Irbit, *Educația religioasă. Invățături pentru copii și tineri*, Sophia, București, 2002
3. BRIA, Ion, *Credința pe care o mărturisim*, EIBMBOR, București, 1989
4. CHIRILĂ, Ioan, (coord.) *Misiunea Bisericii în Sfânta Scriptură și în istorie*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2006
5. Arhiepiscopul HRISOSTOM de Etna, *Elemente de psihologie pastorală ortodoxă*, Buna Vestire, Galați, 2003
6. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999
7. NECULA, Constantin, *Sarea pământului*, vol. I, Tehnopres, Iași, 2002
8. JURCA, Eugen, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești. Contribuții de metodologie și pedagogie creștină*, Marineasa, Timișoara, 2001
9. ȘANTA Gheorghe, *Valorile creștine în educația morală a adolescentului*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004
10. *** *Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001

EXAMENUL DE ACORDARE A GRADULUI DIDACTIC II

RELIGIE ORTODOXĂ

TEME PENTRU STUDIUL INDIVIDUAL, CURSURI, SEMINARII ȘI APLICAȚII

I. DIDACTICA RELIGIEI

II. CONȚINUTURI DE SPECIALITATE

1. Dogmatică
2. Teologie Biblică
3. Morală și Spiritualitate Creștină
4. Istorie Bisericească Universală
5. Istoria Bisericii Ortodoxe Române

6. Liturgică și elemente de artă bisericească
7. Misiune Creștină și Catehetică

III. BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

I. DIDACTICA RELIGIEI

- I. Valențe și implicații eclesiale, educaționale și sociale ale predării Religiei în școală
- II. Religia ca disciplină de învățământ
  1. Locul și rolul disciplinei religie la nivelul învățământului preuniversitar
  2. Baza legislativă a predării religiei în școală
  3. Programul școlar: structură, importanță
  4. Manualele școlare. Auxiliarele didactice și importanța lor
- III. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic
- IV. Forme de organizare a educației religioase
  1. Lecția de religie; Tipuri de lecție
  2. Proiectarea calendaristică și proiectarea lecției de religie. Schița lecției. Obiectivele operaționale și contextualizarea lor
  3. Forme de activitate extrașcolară specifice educației religioase a elevilor și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină
- V. Metode de învățământ:
  1. Metode de comunicare orală: metode expositive (povestirea; descrierea; explicația) și interogative (conversația);
  2. Metode activ-participative
- VI. Mijloace de învățământ
  1. Textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio-vizuale, calculatorul etc.
  2. Cabinetul de religie
- VII. Evaluarea - factor de optimizare a educației religioase
  1. Definiția și rolul evaluării
  2. Principiile, obiectivele și funcțiile evaluării în educația religioasă
  3. Strategii și procedee de realizare a evaluării la disciplina religie
  4. Metode și instrumente complementare de evaluare specifice religiei
  5. Autoevaluarea și valorificarea ei în cadrul educației religioase
- VIII. Specificul educației religioase în diferite etape de vârstă

IX. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană. Consilierea și îndrumarea duhovnicească în cadrul educației religioase. Aspecte și atitudini

X. Interdisciplinaritatea și contextualizarea ei în cadrul orei de religie

BIBLIOGRAFIE

1. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999
2. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și didactica religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
3. GORDON, Vasile, *Învățământul religios românesc la cumpăna dintre milenii. Repere ale unui scurt excurs istorico-pedagogic*, Ortodoxia, nr. 3-4, 2000
4. ȘEBU, Sebastian, OPRIS Dorin, OPRIS Monica, *Metodica predării religiei*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2000
5. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. *Programă analitică ajutătoare pentru orele de religie creștină ortodoxă, clasele I – XII*, traducere și adaptare de Arhim. Bartolomeu Anania, editura Arhidiecezană, Cluj, 1996
2. ERDEI, Miron, *Educația și idealurile ei (II)*, în *Orizonturi Teologice*, Oradea, Nr. 1/2006
3. OPRIS, Dorin, OPRIS, Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Editura Sf. Mina, Iași, 2006
4. DANCIU, Ana, *Metodica predării religiei*, Editura Gh. Alexandru, Craiova, 2005
5. TIMIȘ Vasile, *Evaluarea ca factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
6. OPRIS, Monica, OPRIS, Dorin, BOCOȘ, Mușata, *Cercetarea pedagogică în domeniul educației religioase*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2004
7. *Programele școlare în vigoare*. Se pot consulta la adresa <http://www.edu.ro>

II. CONȚINUTURI DE SPECIALITATE

1. DOGMATICĂ

I. Revelația dumnezeiască

1. Revelația naturală și supranaturală;
2. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție - căi de transmitere a Revelației
3. Biserica, locul de păstrare și transmitere a Revelației

II. Dumnezeu Creatorul

1. Crearea lumii nevăzute
2. Crearea lumii văzute
3. Antropologia creștină (Omul- chip și asemănare a lui Dumnezeu; Păcatul strămoșesc și urmările sale)

III. Dogma Sfintei Treimi

1. Persoanele Sfintei Treimi - însușiri interne și externe
2. Perihoreză și apropiere

IV. Dumnezeu Proniatorul: definirea și aspectele providenței divine

V. Dumnezeu Mântuitorul

1. Dumnezeirea și umanitatea Mântuitorului Iisus Hristos
2. Definirea dogmatică a Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos. Unirea ipostatică

VI. Dumnezeu Sfințitorul

1. Persoana și lucrarea Duhului Sfânt
2. Sfânta Biserică: întemeiere și însușiri

VII. Dumnezeu Judecătorul

1. Învățătura creștină despre moarte și Judecata particulară
2. Învierea morților și Judecata obștească

* Pentru fiecare temă tratată este necesară argumentarea scripturistică și patristică

BIBLIOGRAFIE

1. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București, 1990.
2. CHIȚESCU, N., TODORAN, I., PETREUȚĂ, I., *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. I-II, Renașterea, Cluj Napoca, 2005
3. *** *Credința Ortodoxă*, Volum tipărit cu binecuvântarea I.P.S. DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Trinitas, Iași, 2007

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I - III, București, 1978 și edițiile ulterioare
2. P.S. Dr. IRINEU SLĂTINEANUL, *Iisus Hristos sau Logosul înomenit*, România creștină, București, 2000
3. ICĂ, Ioan, jr., *Mystagogia Trinitatis. Probleme ale teologiei trinitare patristice și moderne cu referire specială la triadologia Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Deisis, Sibiu, 1998
4. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane*, trad. de prof. dr. Ioan ICĂ, Deisis, Sibiu, 1999
5. NELLAS, Pannayotis, *Omul - animal îndumnezeit*, Deisis, Sibiu, 2005

2. TEOLOGIE BIBLICĂ

A. Vechiul Testament

1. Pentateuhul – structură și prezentare generală
2. Persoana Mântuitorului Iisus Hristos după profețiile mesianice
3. Profeții mari ai Vechiului Testament (Isaia, Ieremia, Daniel și Iezechiel) - rolul și importanța lor

B. Noul Testament

1. Sfintele Evanghelii și Faptele Apostolilor – prezentare generală (autori și destinatari)
2. Învierea Domnului și importanța ei pentru credința creștină. Arătările Domnului după Înviere
3. Primele comunități creștine după Faptele Apostolilor și Epistolele pauline;
4. Pildele Mântuitorului Iisus Hristos și exegeza lor: pilda semănătorului, pilda vameșului și fariseului, pilda fiului risipitor, pilda talanților, pilda samarineanului milostiv.

BIBLIOGRAFIE

1. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București 1990
2. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de *Bartolomeu Valeriu Anania*, sprijinit pe numeroase alte osteneli, EIBMBOR, București 2001
3. PRELIPCEAN, Vladimir, NEAGA, N., BARNA, Gh., CHIALDA, M., *Studiul Vechiului Testament*, ediția a III-a, îngrijită de Pr.conf. univ. dr. Ioan CHIRILĂ, Renașterea, Cluj Napoca, 2003
4. CORNIȚESCU, Emilian, ABRUDAN, Dumitru, *Arheologia biblică*, EIBMBOR, București, 1996
5. NICOLAESCU, N., MARCU, G., VLAD, Ș., MUNTEANU, L.G., *Studiul Noului Testament*, EIBMBOR, București, 1983
6. MIHOC, Vasile, MIHOC, Daniel, MIHOC, Ioan, *Introducere în Studiul Noului Testament*, Teofania, Sibiu, 2001

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. SFÂTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Omilii la Matei*, trad. Pr. D. Fecioru, Col.PSB, vol.23, EIBMBOR, București, 1994
2. PREDA Constantin, *Credința și viața Bisericii primare - o analiză a Faptelor Apostolilor*, EIBMBOR, București, 2002
3. IEREMIAS Ioachim, *Parabolele lui Iisus*, trad. din limba engleză de P.S. Calinic Dumitriu, , Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc și Dr. Ștefan Matei, Anastasia, București, 2000.
4. MIHOC, Vasile, *Predici exegetice la duminicile de peste an*, Teofania, Sibiu, 2001.
5. SEMEN, Petre, MELNICIUC-PUICĂ, Ilie, *Așteptând mântuirea*, Trinitas, Iași, 1999

3. MORALĂ ȘI SPIRITUALITATE CREȘTINĂ

I. Legea morală a Vechiului Testament

1. Însușirile Legii morale a Vechiului Testament
2. Decalogul: structură și interpretare

II. Legea morală a Noului Testament

1. Însușirile Legii Noului Testament
2. Predica de pe Munte și tâlcuirea ei: Fericitirile, raportul între Legea Veche și Noua Lege, despre milostenie, despre rugăciune, despre post, despre judecata semenilor

III. Familia creștină și provocările societății contemporane

IV. Responsabilitatea creștinului față de el însuși, față de semeni și de întreaga creație

V. Filantropia creștină ca asumare și trăire a virtuților creștine

BIBLIOGRAFIE

1. P. F. Dr. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Comori ale ortodoxiei*, Trinitas, Iași, 2007.
2. BARTOLOMEU I, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol, *Biserica și probleme lumii de azi. Vocația universală a Ortodoxiei*, Trinitas, Iași, 1997
3. MLADIN N., BUCEVSCHI, O. - *Teologie morală ortodoxă*, vol. I - II., Reîntregirea, Alba

Iulia, 2003;

4. RĂDUCĂ, Vasile, *Căsătoria, taină a comuniunii și desăvârșirii persoanei*, în ST, XLIV, București, nr. 3-4/1992
5. BRECK John, *Darul sacru al vieții*, Editura Patmos, Alba – Iulia, 2001

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. SPIDLIK, Tomáš, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, studiu introductiv și postfață de Arhid. Ioan I. ICĂ jr., vol I – IV, Deisis, Sibiu, 2002
2. *** *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente - documente - analize - perspective*, volum realizat și prezentat de Ioan I. ICĂ jr și Germano MARANI, Deisis, Sibiu, 2002
3. LARCHET, Jean-Claude, *Terapeutica bolilor spirituale*, Ed. Sofia, București, 2001
4. RĂDUCĂ, pr. prof. dr. Vasile, *Bioetica, familia și morala creștină*, în ST, nr. 3-4/1999
5. MANTZARIDIS, Georgios, *Morala creștină. Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și bioetice*, Ed. Bizantină, București, 2006

4. ISTORIA BISERICESCĂ UNIVERSALĂ

1. Întemeierea Bisericii și răspândirea Creștinismului prin predica Sfinților Apostoli
2. Sinoadele Ecumenice – importanța lor în fundamentarea și păstrarea învățaturii de credință
3. Căderea Constantinopolului și urmările ei
4. Mărturisiri de credință ortodoxă în secolul al XVII-lea: Mitrofan Kritopulos, Petru Movilă și Dositei al II-lea
5. Ortodoxia azi. Relațiile interortodoxe și dialogurile ecumenice

BIBLIOGRAFIE

1. RĂMUREANU, I, BODOGAE, T., ȘESAN, M., *Istoria bisericească universală*, vol.I, ed.III, EIBMBOR, București, 1987, vol.II, EIBMBOR, București, 1993
2. CHIFĂR, Nicolae, *Istoria Creștinismului*, vol. I-IV, Trinitas, Iași, 2001-2004

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. ICĂ, Ioan, *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos: însemnătatea ei istorică, dogmatică și ecumenică*, în *Mitroploia Ardealului*, Sibiu, nr. 3-4/1973
2. POPESCU, Dumitru, *Importanța dogmatică a Mărturisirii de credință a lui Petru Movilă. Influențe culturale*, în vol. *Teologie și cultură*, EIBMBOR, București, 1993
3. MANU, Dănuț, *Importanța Sinoadelor răsăritene din secolul XVII pentru unitatea Ortodoxiei*, în rev. *Ortodoxia*, București, nr. 3-4/1987
4. LEB, Ioan Vasile, *Biserica în acțiune*, Limes, Cluj Napoca, 2001
5. DAVID, Petru I., *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Gnosis, București, 1998
6. MORARU, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Dialog teologic și ecumenic*, vol. III, tom. 2, EIBMBOR, București, 2006
7. STEVEN Runciman, *Căderea Constantinopolului*, Ed. Științifică, București, 1971

5. ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

I. Începuturile vieții creștine pe teritoriul țării noastre: dovezi arheologice, lingvistice, martiri. Primele forme de organizare bisericească: Episcopia Tomisului

II. Contribuția Bisericii Ortodoxe Române la dezvoltarea culturii și apărarea identității naționale: Sfinții mitropoliți: Dosoftei, Varlaam, Antim Ivireanul, Grigorie Dascălul. Mitropolitul Andrei Șaguna și Mitropolitul Simion Ștefan

III. Autocefalia și ridicarea la rang de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române; prezentarea istorică și semnificația celor două evenimente

IV. Biserica Ortodoxă Română între anii 1945 – 1989

1. Ierarhi și preoți în închisorile comuniste;
2. Activitatea culturală

V. Biserica Ortodoxă Română azi.

1. Învățământul teologic / Religia în școală / Presa bisericească
2. Activitatea social - filantropică

BIBLIOGRAFIE

1. PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, EIBMBOR, vol. I-III, București 1991,1994,1997 și ediția revizuită, vol. I-II, Trinitas, Iași, 2004-2006
2. MORARU, Alexandru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885-2000. Biserică. Națiune. Cultură*, vol. III, tom. 1, EIBMBOR, București, 2006
3. <http://www.patriarhia.ro/>

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. *** *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, vol. tipărit cu binecuvântarea PF Teoctist, a ÎPS Ioan Robu și a ES dr. Cristoph Klein, EIBMBOR, București, 2007
2. *** *Biserica în misiune*, volum tipărit cu binecuvântarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București, 2005
3. *** *Mărturisitori după gratii. Slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste*, Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1996
4. GABOR, Adrian, *Note de lectură asupra raportului Tismăneanu*, în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă din București*, Ed. Universității din București, Anul 2006
5. *** *Învățământul religios și teologic în România*, volum editat de Ministerul Culturii și Cultelor, Technomedia, Sibiu, 2006
6. POPESCU Emilian, *Izvoarele apostolice ale Creștinismului românesc. Sfântul Apostol Andrei*, în ST, nr. 1-3/1994
7. idem, *Sfântul Apostol Filip - misionar pe pământul românesc*, în vol. *Logos*, Renașterea, Cluj Napoca, 2001

6. LITURGICĂ ȘI ELEMENTE DE ARTĂ BISERICESCĂ

I. Sfânta Liturghie : prezentare istorică și rânduială.

II. Sfintele Taine : instituirea și importanța lor în viața creștină

III. Sfintele sărbători

1. Duminica și praznicele împărătești

2. Sărbătorile Maicii Domnului, sărbătorile închinare Sfinților, Sfinților Îngeri și Sfintei Cruci

IV. Arta religioasă: 1. Stiluri arhitectonice românești (monumente reprezentative)

2. Valoarea spirituală și artistică în pictura religioasă, iconografie, argintărie și broderie

BIBLIOGRAFIE

1. BRANIȘTE, Ene, *Liturgica specială*, EIBMBOR, București, 1980
2. BRANIȘTE, Ene, *Liturgica generală*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002
3. Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, *Tainele de inițiere creștină*, Trinitas, Iași, 2002

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. STĂNILOAE, Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia Ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986
2. NECULA, Nicolae, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol.I, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, vol.II-III, EIBMBOR, București, 2001- 2004
3. ANAGNOSTOPOULOS, Pr. Stefanos, *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*, Ed. Bizantină, 2003

7. MISIUNE CREȘTINĂ ȘI CATEHETICĂ

- I. Misiunea creștină și aspectele ei (definire, temeuri biblice și teologice)
- II. Mântuitorul Iisus Hristos - Catehet și Pedagog Desăvârșit
- III. Trăirea în Hristos și mărturisirea Lui în lumea contemporană. Scopuri și obiective în cadrul catehezei și a educației religioase - morale
- IV. Rolul profesorului de religie în păstrarea, transmiterea și apărarea dreptei credințe
- V. Participarea tinerilor la viața liturgică și la activitățile catehetice. Valențe educative ale cultului divin
- VI. Ora de Religie - mijloc de cunoaștere a tainelor credinței. Implicațiile educației religioase asupra modelării caracterului și personalității tinerilor
- VII. Misiune și educație în Biserică și Școală: exigențe, convergențe, perspective. Implicațiile pastoral-misionare și educative ale colaborării profesorului de religie cu preotul paroh.

BIBLIOGRAFIE

1. Î.P.S. Dr. DANIEL, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Dăruire și dăinuire. Raze și chipuri de lumină în istoria și spiritualitatea românilor*, ed. a II-a, Trinitas, Iași, 2005
2. BEL, Valer, *Misiune, parohie, pastorație. Coordonate pentru o strategie misionară*, Renașterea, Cluj Napoca, 2002
3. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
4. GORDON, Vasile, *Biserica și Școala*, Christiana, București, 2003

BIBLIOGRAFIE FACULTATIVĂ

1. CHIRILĂ, Ioan, (coord.), *Misiunea Bisericii în Sfânta Scriptură și în istorie*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2006

2. IRINEU, Episcop de Ekaterinburg și Irbit, *Educația religioasă. Invățături pentru copii și tineri*, Sophia, București, 2002
3. GRIGORAȘ, Costachi, „... Mergând, învățați toate neamurile!...”, Trinitas, Iași, 2000
4. Arhiepiscopul HRISOSTOM de Etna, *Elemente de psihologie pastorală ortodoxă*, Buna Vestire, Galați, 2003
5. NECULA, Constantin, *Porțile cerului*, vol. II, Agnos, Sibiu, 2007
6. TĂNASE, Laurențiu, *Evoluția societății contemporane din perspectiva vieții religioase: globalizare, pluralizare, noi mișcări religioase*, în Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă din București, Ed. Universității din București, Anul 2006
7. TIMIȘ, Vasile, *Misiunea Bisericii și Educația. Atitudini, Interferențe, Perspective*, P.U.C. Cluj-Napoca, 2004
8. JURCA, Eugen, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești. Contribuții de metodologie și pedagogie creștină*, Marineasa, Timișoara, 2001
9. ȘANTA Gheorghe, *Valorile creștine în educația morală a adolescentului*, CCS, Cluj-Napoca, 2004
10. *** *Pastorație și misiune în Biserica Ortodoxă*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001.